

**Διασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης στην εκπαίδευση
μαθητών/τριών προσφύγων με αναπηρία**

**Διεύθυνση Ειδικής Αγωγής και
Εκπαίδευσης - ΥΠΑΙΘΑ**

Σύμφωνα με πορίσματα διεθνών ψυχοκοινωνικών ερευνών:

- Μία αναπηρία που προϋπάρχει, αυξάνει σημαντικά τον κίνδυνο αποκλεισμού και μεγεθύνει σημαντικά τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει το παιδί πρόσφυγας, καθώς στο πρόσωπό του συνδυάζονται δύο παράγοντες που μπορεί να οδηγήσουν σε **περιθωριοποίηση**.
- Η αναπηρία, σε πολλές περιπτώσεις, μπορεί να είναι **αποτέλεσμα της σωματικής ή/και ψυχικής καταπόνησης** που έχουν υποστεί οι πρόσφυγες, λόγω της βίωσης μίας σειράς εξαιρετικά στρεσογόνων συνθηκών (πχ. συνθηκών δίωξης ή πολιτικών εμπλοκών, επικινδυνότητας του ταξιδιού προς τις χώρες επανεγκατάστασης, δυσμενείς συνθήκες διαβίωσης στη χώρα υποδοχής, εγκλεισμού, αβεβαιότητας για το μέλλον, φόβου κ.ο.κ.).

Σύμφωνα με πορίσματα διεθνών ψυχοκοινωνικών ερευνών:

- Για τον **εντοπισμό των παιδιών προσφύγων με αναπηρία**, υπάρχουν σημαντικές **δυσκολίες**. Τα άτομα με αναπηρία εντός του προσφυγικού πληθυσμού πολλές φορές δεν ταυτοποιούνται, κυρίως στις περιπτώσεις που η αναπηρία δεν είναι «ορατή» με την πρώτη ματιά.
- Έρευνες υποδεικνύουν ότι τα παιδιά πρόσφυγες με αναπηρία **υφίστανται διακρίσεις** σχετικά με την εκπαίδευση, την πρόσβαση στις κοινωνικές υπηρεσίες και στο σύστημα παροχών.

Διεθνείς Συμβάσεις & Εθνικές Στρατηγικές

Απαιτούν την αναγκαιότητα λήψης ειδικών μέτρων για τα παιδιά πρόσφυγες με αναπηρία και προβλέπουν συγκεκριμένες δράσεις προς αυτή την κατεύθυνση.

ΕΘΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

- Καθορίζει οριζόντια τη στρατηγική, τους στόχους και τις δράσεις όλων των Υπουργείων και των αρμόδιων φορέων για την εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία
- Ειδικά για τον χώρο της εκπαίδευσης, το Εθνικό Σχέδιο Δράσης προβλέπει μία εκτεταμένη σειρά δράσεων που αποσκοπούν στην προαγωγή της ισότιμης πρόσβασης παιδιών και νέων με αναπηρία σε μία ποιοτική, συμπεριληπτική/ενταξιακή εκπαίδευση.

- Ειδικότερα για τον χώρο των παιδιών προσφύγων με αναπηρία το Εθνικό Σχέδιο προβλέπει την υλοποίηση δράσεων διασφάλισης της ισότιμης πρόσβασης στην εκπαίδευση **μαθητών που ανήκουν σε ευάλωτες κοινωνικά ομάδες (π.χ. πρόσφυγες-μετανάστες με αναπηρία, Ρομά με αναπηρία)**

- **Καταγραφή των αναγκών των συγκεκριμένων ομάδων** μέσω συστηματικής συνεργασίας του Αυτοτελούς Τμήματος Εκπαίδευσης Προσφύγων, καθώς και της Διεύθυνσης Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων με συναρμόδια Υπουργεία, την Ύπατη Αρμοστεία, άλλους διεθνείς οργανισμούς και σχετικούς φορείς.
- **Εκπόνηση σχεδίου και υλοποίηση δράσεων** για την παροχή υπηρεσιών αξιολόγησης και την πλήρη υποστήριξη των εν λόγω ευάλωτων κοινωνικών ομάδων.

Οι παραπάνω δεσμεύσεις ενσωματώθηκαν στο

«Στρατηγικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότιμη πρόσβαση των Ατόμων με Αναπηρία στην Εκπαίδευση»

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

- Η πρώτη προσπάθεια καταγραφής των μαθητών προσφύγων με αναπηρία και των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών τους έγινε από πλευράς του Υπουργείου Παιδείας σε συνεργασία με τους Συντονιστές Εκπαίδευσης τον Φεβρουάριο του 2019. Τότε εντοπίστηκαν 129 παιδιά πρόσφυγες με αναπηρία, εκ των οποίων τα 90 αγόρια και τα 39 κορίτσια.

ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ

- Η αποτύπωση της εικόνας σχετικά με την ποσοτική συμμετοχή των παιδιών προσφύγων στην εκπαίδευση είναι **ενδεικτική** λόγω της μεγάλης ρευστότητας που χαρακτηρίζει την κατάσταση του προσφυγικού πληθυσμού. Αντίστοιχος περιορισμός ισχύει και για την αποτύπωση των ποιοτικών χαρακτηριστικών.
- Οι μετακινήσεις, που οδηγούν συχνά σε διακοπές και ασυνέχειες ως προς τη φοίτηση, γίνονται:
 - A) προς άλλη χώρα είτε στο πλαίσιο της μετεγκατάστασης είτε με άλλο άτυπο τρόπο
 - B) σε άλλη πόλη στην Ελλάδα
 - Γ) σε εγκατάσταση σε άλλο χώρο (διαμερίσματα κλπ)

ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ

A) σχετιζόμενες με το ιστορικό της εκπαίδευσής τους ή/και τη στάση των ίδιων των προσφύγων, τις προσδοκίες τους και τις συνθήκες διαβίωσής τους

- **Ασυνέχειες φοίτησης:** Σημαντικό ποσοστό παιδιών προσφύγων βρέθηκε λόγω των πολέμων και της φυγής εκτός σχολικού πλαισίου το λιγότερο 2 χρόνια, ενώ πολλά δεν έχουν πάει καθόλου σχολείο παρά το γεγονός ότι είναι σε σχολική ηλικία
- Παρότι οι γονείς αναγνωρίζουν θετικά το γεγονός ότι η ελληνική πολιτεία προσφέρει εκπαίδευση στα παιδιά τους, η **ρευστότητα** μέσα στην οποία ζουν φαίνεται ότι εμποδίζει πολλούς να προσαρμόσουν την καθημερινότητα τη δική τους και των παιδιών τους στους κανόνες της συστηματικής σχολικής φοίτησης. Επιπλέον, όσες οικογένειες αναμένεται να φύγουν από τη χώρα φαίνεται να μη θεωρούν σκόπιμη τη φοίτηση των παιδιών τους στο ελληνικό σχολείο
- **Προκαταλήψεις** (άρνηση γονέων) παιδιών με βαριές μορφές αναπηρίας να πειστούν για την αναγκαιότητα φοίτησής τους στο σχολείο

B) σχετιζόμενες με τις δυσκολίες των εκπαιδευτικών πλαισίων

- **Αδυναμία μετακίνησης** από και προς τη σχολική μονάδα
- Δυσκολίες στη **συνεργασία με τα ΚΕΔΑΣΥ**
 - μεγάλη αναμονή,
 - επίκληση αναρμοδιότητας,
 - έλλειψη σταθμισμένων τεστ στις γλώσσες των μαθητών κοκ (διερμηνεία)

ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

- Έχει ξεκινήσει η εκπόνηση ενός **σχεδίου δράσης για την παροχή ολοκληρωμένων υπηρεσιών αξιολόγησης και υποστηρικτικών παρεμβάσεων** στην εν λόγω ευάλωτη κοινωνική ομάδα από δημόσιους φορείς. Οι παρεμβάσεις θα βασίζονται στις γενικές αρχές και υποχρεώσεις που ορίζονται στη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία.
- Στόχος: η εξασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης στην εκπαίδευση και σε υπηρεσίες ψυχοκοινωνικής στήριξης και ένταξης
- Σημαντικό: Η συνεργασία **όλων των εθνικών, περιφερειακών και τοπικών φορέων** (ειδικές διαδικασίες εντοπισμού, σχετική εκπαίδευση όλων των εμπλεκόμενων στη διαδικασία ασύλου, παροχή κατάλληλων υποστηρικτικών υπηρεσιών & υλικού προσβάσιμης μορφής)

Προτεραιότητες

- Έγκαιρος σχεδιασμός για κάθε σχολική χρονιά.
- Εντατικοποίηση της ενημέρωσης και της ευαισθητοποίησης της εκπαιδευτικής κοινότητας.
- Εντατικοποίηση της ενημέρωσης των προσφύγων για το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα και τις δυνατότητες που προσφέρει στα παιδιά τους να εξασφαλίσουν ένα καλύτερο μέλλον
- Η υποστήριξη, εμπύχωση και ενδυνάμωση των προσφύγων γονέων για την αποτελεσματικότερη διαχείριση των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν σε σχέση με το παιδί τους, των συναισθημάτων που οι ίδιοι νιώθουν και των καταστάσεων που βιώνουν ως γονείς παιδιού με αναπηρία.

Συνεργασία Δ/νσης ΕΑΕ με τον Ευρωπαϊκό Φορέα για την ενταξιακή εκπαίδευση, στο έργο:

«Προώθηση της Συμπεριληπτικής Εκπαίδευσης στην Ελλάδα Φάση II»

Πιλοτική εφαρμογή

Σας ευχαριστούμε!

Διεύθυνση Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης

deae@minedu.gov.gr

